

Wojewódzki Urząd Pracy
w Białymstoku

Egzemplarz bezpłatny

BIULETYN INFORMACYJNY

Nr 3/2017

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Spis treści

Przejawy wykluczenia społecznego osób młodych	3
Współpraca Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej ze szkołami ponadgimnazjalnymi w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego	6
Metoda TOY-model jako kompleksowe przygotowanie do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej	8
Dietetyk Urszula Jaczewska.....	12
P.P.H.U. Pajer Rafał Pierogarnia Stary Młyn w Łomży	14
Stolarstwo i rękodzieło Jakub Kalski	17

Wydawca: Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku
ul. Pogodna 22, 15-354 Białystok

Druk: Drukarnia Laser-Graf, 09-400 Płock, Kostrogaj 1
tel. 24 366 88 82, e-mail: biuro.lasergraf@gmail.com

Egzemplarz bezpłatny

Przejawy wykluczenia społecznego osób młodych

Marta Sosnowska

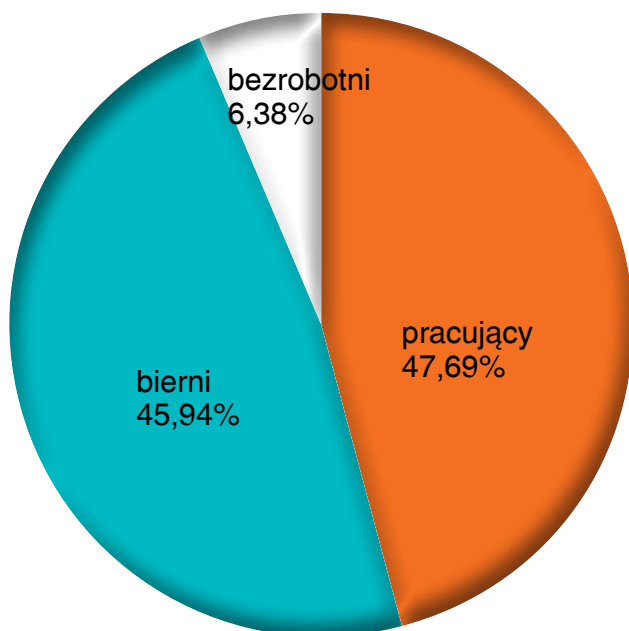
Wydział Badań i Analiz – WUP w Białymstoku

Osoby młode, czyli kto?

Zgodnie z definicją Organizacji Narodów Zjednoczonych osoby młode to te, które są w okresie przejściowym pomiędzy zależnym okresem dzieciństwa a niezależnością dorosłości¹. Inne instytucje określają młodość uwzględniając głównie kryterium wieku. Według badania siły roboczej BAEL (Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny, młodzi to grupa ludzi w wieku 15-34 lata².

Na potrzeby projektów i działań skierowanych do osób młodych definicja tej grupy zawodowej obejmuje często osoby w wieku do 29-30 lat, w szczególności w kontekście sytuacji młodych na rynku pracy (np. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Komisja Europejska, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej).

Rysunek 1. Aktywność ekonomiczna osób młodych wieku 15-29 lat w Polsce, dane średnioroczne w 2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BAEL.

Zbiorowość młodych Polaków w wieku 15-29 lat w końcu 2016 r. liczyła ok. 7,0 mln osób, tj. 18,2% ogółu ludności, w tym 11,0% ogółu ludności w wieku 15-24 lata. Dane dotyczące aktywności zawodowej ludności za 2016 r., oszacowane dla Polski, pokazują, że ok. 48,0% osób młodych (15-29 lat) pracowało, 46,0% było biernych zawodowo, a 6,0% pozostawało na bezrobociu³. Stopa bezrobocia oszacowana w 2016 r. dla tej samej grupy wiekowej w Unii Europejskiej (UE - 28) wyniosła 14,7% (o 1,5 pkt. procentowego mniej niż w 2015 r.). W Polsce wskaźnik bezrobocia był poniżej tego poziomu i osiągnął wartość 11,8%. Oszacowany wskaźnik był również niższy niż w 2015 r. – o 2,4 pkt. procentowego.

Wskaźnik zatrudnienia osób młodych w UE-28 w wieku 15-29 lat wyniósł 48,3% w 2016 r. i był najwyższy od 2010 roku. W Polsce w 2016 r. ten sam wskaźnik wyniósł 47,7%, tj. osiągnął najwyższy poziom w ciągu ostatniej dekady.

Dopełnieniem miar obrazujących udział osób młodych w rynku pracy, np. zatrudnienia i bezrobocia, które coraz częściej są niewystarczające do analizy złożonej kondycji przedstawicieli młodego pokolenia, stanowi wskaźnik NEET, oceniający aktywność osób młodych (w wieku 15-34 lata) z punktu widzenia ich dalszych losów na rynku pracy. Jest to wskaźnik osób niebędących w zatrudnieniu, ani niepodejmujących kształcenia w systemie szkolnym czy pozaszkolnym, tzw. „nic nierobiący” – z ang. NEET – not in employment, education or training. Długotrwałe pozostawanie w sytuacji NEET jest czynnikiem ubóstwa, a w konsekwencji również wykluczenia społecznego.

W 2015 r. wartość wskaźnika NEET w poszczególnych województwach była zróżnicowana. Największy udział osób z grupy NEET wśród młodych w wieku 15-35 lat występował w woj. warmińsko-mazurskim (21,6%), najmniejszy – w mazowieckim (12,5%) oraz podlaskim (13,6%). Średni wskaźnik ogólnopolski wyniósł 15,6% i był nieco niższy niż w Unii Europejskiej (EU-28) – o 0,3 pkt. procentowego. Dobrym sygnałem jest spadek wartości wskaźnika europejskiego i ogólnopolskiego w 2016 r. względem roku poprzedniego. W przypadku UE – 28 wyniósł 15,6 %, natomiast dla Polski – 15,1%.

1 ONZ, dostępne na stronie: <http://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-definition.pdf>, z dnia 29.08.2017 r.

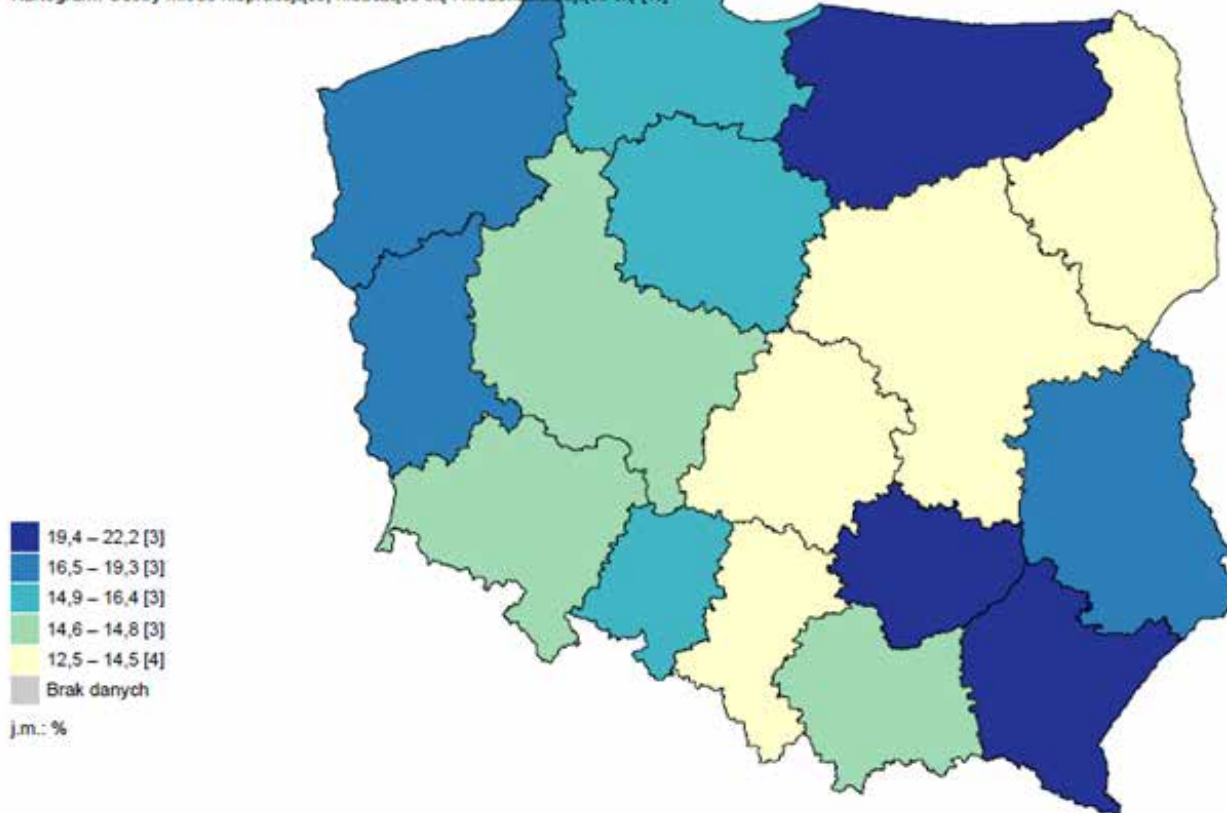
2 Wejście ludzi młodych na rynek pracy w Polsce w 2009 r., GUS, Warszawa 2010, s. 19.

3 Analiza na podstawie danych BDL.

Mapa 1. Osoby młode w wieku 15-34 lata, niepracujące, nieuczące się i niedokształcające się w Polsce w 2015 r., w podziale na województwa.

Rok: 2015

Kartogram: Osoby młode niepracujące, nieuczące się i niedokształcające się [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych systemu Strateg na dzień 29.08.2017 r.

Ubóstwo a wykluczenie społeczne

Ubóstwo postrzegane jest często jako jeden z symptomów wykluczenia społecznego, bądź potocznie z nim utożsamiane. Zamienne stosowanie tych dwóch pojęć nie jest jednak właściwe. Różnice są widoczne na wielu płaszczyznach. Na przykład ubóstwo dotyczy jednostek i gospodarstw domowych, a wykluczenie całych społeczności, obejmując większe obszary. W przypadku ubóstwa deficytowy jest brak wystarczających zasobów materialnych, a w odniesieniu do wykluczenia społecznego – brak możliwości realizacji praw, brak bardziej abstrakcyjnych elementów, takich jak: społeczne zaangażowanie osób młodych, integracja czy partycypacja w sprawowaniu władzy. Wykluczenie społeczne osób młodych może oznaczać deficyt uczestnictwa w społeczeństwie. Ubóstwo można traktować jako stan (ujęcie statyczne), oznaczający tymczasowe pogorszenie sytuacji o charakterze jednowymiarowym (aspekt ekonomiczny). Wykluczenie społeczne ma charakter długotrwały (wielopokoleniowy) i wielowymiarowy. Ubóstwo jest mierzone najczęściej za pomocą pewnych granic, które wyznacza minimalny dochód. Osoby, które osiągają dochód poniżej tego progu, są uznawane za ubogie⁴.

Różne są też metody niwelacji obu zjawisk. W przypadku ubóstwa stosowane są: transfery socjalne (minimalny dochód gwarantowany), polityka bezpieczeństwa socjalnego, strategia bezpośredniego zaspokajania potrzeb. Sposobem ograniczania wykluczenia społecznego są natomiast: usługi społeczne (instrumenty aktywizacyjne), polityka zatrudnienia, polityka edukacyjna, polityka wielokulturowości i upodmiotowienia, a także strategie⁵.

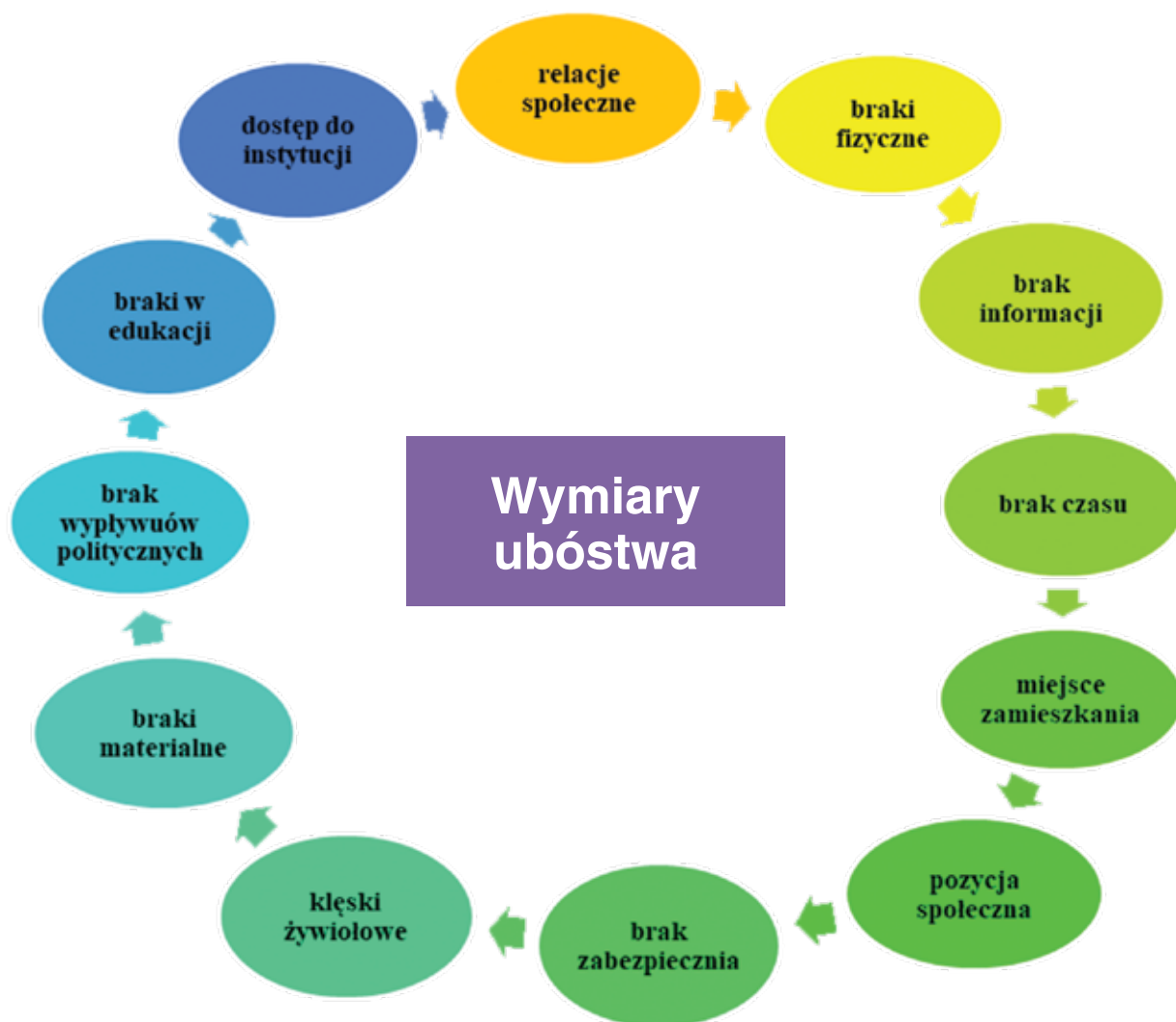
Brytyjski naukowiec, R. Chambers wyróżnił aż dwanaście wymiarów ubóstwa (rys.1), których szeroki zakres można zgrupować do 4 głównych wymiarów, tj.:

- 1) ubóstwo materialne (ubóstwo w komunikacji);
- 2) brak rzeczy materialnych, dotyczący nie tylko dochodu, ale również deficytu i niskiej jakości lub zbyt małej ilości przedmiotów, takich jak: ubrania, meble, środki transportu, sprzęt AGD i RTV, słabego dostępu do usług;
- 3) deprywacja zdolności odnosząca się do umiejętności osób młodych, cech psychofizycznych, wiążąca się ze społeczną potrzebą uznania.
- 4) deprywacja wielowymiarowa, gdzie braki materialne są tylko jednym z wielu przenikających się równoległe ubytków.

4 Społeczne i przestrzenne zróżnicowanie zjawiska wykluczenia społecznego w woj. łódzkim. Raport końcowy, Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, Łódź 2013, s. 13-14.

5 Ibidem, s. 14.

Rysunek 1. Dwanaście wymiarów ubóstwa wg. Roberta Chambers'a.

Źródło: R. Chambers, *What is Poverty? Who asks? Who answers?*, Institute of Development Studies, Sussex 2006, dostępne na stronie: <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/ds2/stream/?#documents/413/page/3>, z dnia 30.08.2017 r.

Młodość a samodzielność i inne czynniki wykluczenia społecznego osób młodych

Osoby młode częściej niż inne grupy wiekowe doświadczają burzliwych zmian w swoim życiu, których konsekwencje mogą sprzyjać rozwojowi ubóstwa, bądź jego zahamowaniu. Nad wyższością czynników obiektywnych (zewnętrznych), czy determinantów subiektywnych (wewnętrznych) zastanawiają się badacze z różnych dziedzin, ale dotychczas spór nie został rozstrzygnięty. Pewne jest, że polityka społeczna każdego z państw europejskich priorytetowo traktuje walkę z ubóstwem. Wspiera zatrudnienie, przedsiębiorczość i inkluzję społeczną osób młodych.

Udział osób młodych zagrożonych ryzykiem ubóstwa lub wykluczeniem w 28 krajach Unii Europejskiej w 2015 r. wyniósł aż 26,7%. W Polsce jego poziom był nieco wyższy – osiągnął poziom 27,5%.⁶

Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej, który odzwierciedla niemożność pozwolenia sobie na rzeczy uważane za pożądane lub nawet niezbędne do godnego życia oszacowany dla młodych Polaków (16-29 lat) wyniósł w 2015 r. 12,1% i jego poziom jest najmniejszy od ponad dekady. Np. w 2005 r. ten sam wskaźnik osiągnął wartość 34,8%, tj. blisko 3 krotnie więcej.⁷

Dekadę wstecz badacze z Wielkiej Brytanii oszacowali ryzyko ubóstwa osób młodych (16-29 lat).⁸ Wśród momentów życiowych, powodujących zmiany sytuacji materialno-bytowej wiążącej się z ryzykiem powstania ubóstwa wyróżnili:

- „gniazdownictwo”, czyli pozostawanie w jednym gospodarstwie domowym z rodzicami,
- tworzenie gospodarstwa domowego z partnerem,
- ukończenie edukacji,
- znalezienie (lub nieznanie) pracy oraz
- utworzenie rodziny.

⁶ Eurostat, dostępne na stronie: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=yth_incl_030&lang=en, z dnia 30.08.2017 r.

⁷ Eurostat, dostępne na stronie: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=yth_incl_080&lang=en, z dnia 30.08.2017 r.

⁸ <https://www.jrf.org.uk/report/youth-poverty-europe>,

Odrębnego omówienia wymaga zjawisko „gniazdownictwa”, czyli udziału osób w wieku 25-34 lata, które pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z przynajmniej jednym z rodziców w ogólnej liczbie osób w tej samej grupie wieku. Wskaźnik gniazdownictwa mierzy stopień usamodzielnienia się osób młodych. W 2015 r. w Polsce taki status dotyczył 43,5% młodych osób w wieku 25-34 lata. Było to znacznie więcej niż średnio w UE-28 (różnica wyniosła 14,8 punktu procentowego). W Polsce, podobnie jak w pozostałych państwach europejskich, wśród osób w wieku 25-34 lata częściej we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami pozostają mężczyźni.⁹

Problematyka „gniazdownictwa” oraz bierności społecznej młodzieży została zauważona w strategii rozwoju Polski do 2030 r., gdzie zakłada się znaczne obniżenie poziomu obu wymienionych wskaźników.

Jak poprawić sytuację osób młodych?

Generalnie można twierdzić, że sytuacja osób młodych ulega poprawie. Zgubne byłoby jednak twierdzenie, że problem wykluczenia społecznego może ulec zmniejszeniu. Bez względu na jego skalę, jego występowanie zawsze będzie podstawą do uruchomienia działań naprawczych. O ile ubóstwo jest możliwe do ograniczenia, to wykluczenie społeczne

jest procesem długotrwałym wymagającym ciągłej obserwacji i prewencji.

Oczywistym i nadal aktualnym wyzwaniem jest tworzenie miejsc pracy, reforma edukacji, a także umożliwienie osobom młodym udziału w tworzeniu polityk ich dotyczących (upodmiotowienie). Rozwój osób młodych będzie możliwy dzięki:

- systemowi edukacji dostosowanemu do potrzeb rynku pracy,
- rozwojowi kształcenia formalnego i pozaformalnego,
- promocji aktywnego stylu życia osób młodych,
- dostępu do środków na sfinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej,
- wzmocnieniu powiązań instytucjonalnych,
- reformie prawa,
- edukacji seksualnej oraz prozdrowotnej,
- zapewnieniu udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami,
- umożliwieniu udziału osób młodych w podejmowaniu decyzji.

Dlaczego warto zająć się młodzieżą narażoną na wykluczenie społeczne – młodzieżą bierną? Od zapewnienia jej zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia, zależy bowiem, czy w ciągu kolejnych lat zasili rynek edukacyjny i rynek pracy, czy raczej – szeregi klientów pomocy społecznej.

⁹ Sytuacja osób młodych w Polsce na tle państw europejskich, Wiadomości Statystyczne nr 10, GUS 2016, s. 35 i dalsze.

Współpraca Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej ze szkołami ponadgimnazjalnymi w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego

Barbara Grażyna Bałdowska

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej – WUP w Białymstoku, OT w Łomży

Doradztwo edukacyjno-zawodowe prowadzone w szkołach dotyczy procesu towarzyszenia uczniom w podejmowaniu decyzji związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu dalszego kształcenia i kariery zawodowej. Działania te, mające na celu kształtowanie postaw aktywnych wobec planowanej kariery edukacyjnej i zawodowej, wynikają z zapisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 z późniejszymi zmianami), która zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia” (art. 1 pkt. 14). W realizacji tych zadań szkoły mogą współpracować z różnymi instytucjami

wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa, w tym z instytucjami rynku pracy świadczącymi poradnictwo zawodowe.¹

Współpraca doradców zawodowych z Oddziału Terenowego WUP w Łomży ze szkołami ponadgimnazjalnymi trwa od kilku lat. Pomoc w ramach poradnictwa zawodowego świadczona jest głównie w formie porad indywidualnych i spotkań informacyjnych. Porady indywidualne dotyczą zazwyczaj wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia. Spotkania informacyjne natomiast obejmują zagadnienia związane z aktywnym poruszaniem się po rynku pracy (np. wymagania współczesnego rynku pracy, jak przygotować się do efektywnego poszukiwania pracy, za-

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach, Dz. U. z 2013 r. poz. 532.

gadnienia związane z wyjazdami do pracy za granicę, formy pomocy dla osób młodych oferowane przez urzędy pracy), a także wyborem zawodu (etapy podejmowania decyzji związanej z wyborem kierunku kształcenia i zawodu).

W minionym 2016 roku udzielono porad indywidualnych 62 maturzystom z Akademickiego Liceum Ogólnokształcącego w Łomży. Porady dotyczyły określenia predyspozycji zawodowych pod kątem wyboru przyszłego zawodu. W badaniach wykorzystywane były testy takie jak: Wieloaspektowa Ocena Preferencji Zawodowych oraz Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych. Grupowe spotkania informacyjne odbywały się w szkołach, jak również w siedzibie Centrum. Łącznie w 2016 roku przeprowadzono 12 spotkań grupowych, w których uczestniczyło 204 uczniów szkół ponadgimnazjalnych i średnich z Łomży, Kolna i Jedwabnego.

Zainteresowanie szkół współpracą z naszym Centrum z roku na rok rośnie. W bieżącym 2017 roku (stan na koniec maja) przeprowadzono 11 spotkań informacyjnych, w których uczestniczyło 172 uczniów. Podobnie jak rok wcześniej byli to uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i średnich z Łomży, Kolna i Jedwabnego. Należy dodać, że osoby zainteresowane dalszym rozwojem zawodowym chętnie korzystają z porad indywidualnych (badanie preferencji zawodowych).

Inne działania, w których uczestniczą uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, to corocznie organizowane przez Centrum Dni Edukacji Zawodowej (kwiecień) i Ogólnopolski Tydzień Kariery (październik). Uczniowie oprócz udziału w tego typu spotkaniach mogą korzystać indywidualnie z usług doradców zawodowych (badanie preferencji zawodowych, opracowanie indywidualnej ścieżki edukacyjno-zawodowej) oraz samodzielnie korzystać z zasobów informacji zawodowej zgromadzonej w Centrum.

Ciekawym wydarzeniem, w którym Centrum corocznie uczestniczy, jest organizowana przez III LO w Łomży „Giełda pomysłów na życie”. W tym roku była to już XVII edycja tego przedsięwzięcia. W czasie jej trwania uczniowie z wielu szkół (nie tylko łomżyńskich) mają możliwość zapoznania się z ofertą edukacyjną uczelni z całej Polski, a także wziąć udział w prelekcjach przygotowanych przez wykładowców szkół wyższych. Na stoisku Centrum uczniowie mogli dokonać samooceny preferencji zawodowych. Dużym zainteresowaniem cieszyły się informacje dotyczące rynku pracy, a także zawodów, które mogą gwarantować pracę w przyszłości oraz oferty urzędów pracy skierowane do bezrobotnych absolwentów szkół.

Współpraca szkół ponadgimnazjalnych z CliPKZ przynosi wymierne korzyści młodzieży korzystającej z usług poradnictwa zawodowego. Wynika to z jej

potrzeb edukacyjno-rozwojowych w zakresie orientacji zawodowej, motywacji, wymagań rynku pracy, a także z ustawowych obowiązków szkoły, jakim jest przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku dalszego kształcenia. Sprawnie funkcjonujący w szkołach system doradztwa zawodowego wsparty o specjalistyczne usługi doradców z Centrum – to przemyślane wybory zawodowe w przy-

szłości. Jak stwierdza w swoim artykule Joanna Kwinta-Odrzywołek* „Wsparcie decyzji edukacyjno-zawodowych jest bardzo ważne na każdym etapie edukacji. Młodzi ludzie nie byłiby skazani na samodzielny wybór przedmiotów szkolnych, szkoły, kierunków studiów czy wreszcie zawodu. Nie wpadaliby również w pułapkę powielania wyborów swoich kolegów i podążania za modą. Niższy mógłby być poziom bezrobocia strukturalnego, polegającego na niedopasowaniu kompetencji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy. Więcej osób miałoby satysfakcjonującą pracę, odpowiadającą ich umiejętnościom i predyspozycjom, a pracodawcy korzystaliby z wykwalifikowanych pracowników”.

*artykuł „Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkołach” Joanna Kwinta-Odrzywołek (18.02.14); <http://rynekpracy.pl/artykuly/doradztwo-edukacyjno-zawodowe-w-szkolach>.

Metoda TOY-model jako kompleksowe przygotowanie do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej

Sylwia Stokowska

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej – WUP w Białymstoku

ENTRETOY
2016-2019

We wrześniu 2016 roku Wojewódzki Urząd Pracy przystąpił jako partner do międzynarodowego projektu „Entrepreneurship Training Program in Education” („Program nauczania przedsiębiorczości w edukacji”) ENTRETOY finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Jednym z założeń projektu jest implementacja i upowszechnienie fińskiej metody nauczania przedsiębiorczości: „TOY-model. Entrepreneurship-based learning” w Polsce, Belgii i Grenlandii. W lutym 2017 roku dwoje doradców zawodowych z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Białymstoku uczestniczyło w szkoleniu z zakresu stosowania metody TOY-model.

Zastosowanie metody TOY-model w Finlandii

Metoda TOY-model jest wykorzystywana do nauczania przedsiębiorczości w szkołach zajmujących się kształceniem zawodowym młodzieży i edukacją dorosłych na terenie Finlandii. Jednym z takich miejsc jest Konsorcjum Edukacji i Szkolnictwa Miejskiego Sastamala Municipal Education and Training Consortium SASKY. Konsorcjum tworzy 12 szkół zlokalizowanych w 8 różnych gminach, głównie w regionie Tampere.

W sumie we wszystkich szkołach SASKY uczy się około 4000 studentów, z których 3000 to uczestnicy kształcenia i szkolenia zawodowego, reprezentujący niemal wszystkie sektory edukacyjne. SASKY jest obecnie trzynastą największą instytucją kształcenia zawodowego i edukacji dorosłych w Finlandii.

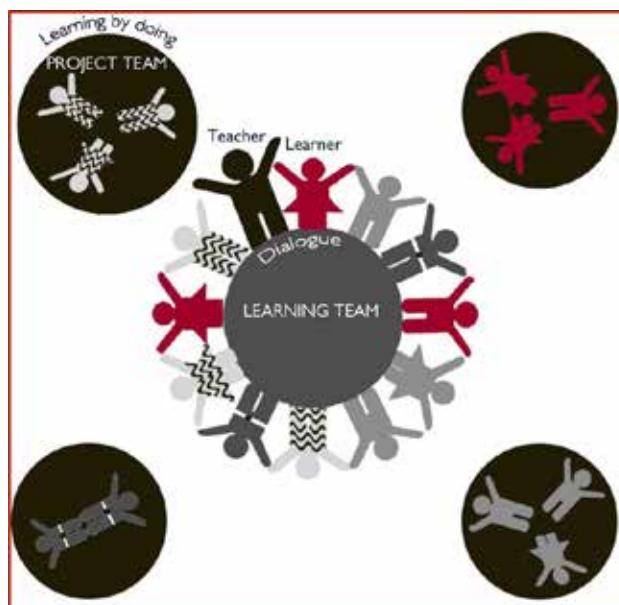
Udział w procesie Coachingu przedsiębiorczości realizowanego za pomocą metody TOY-model jest alternatywą dla praktyk zawodowych i podlega takiej samej ocenie jak inne przedmioty.

Założenia metody TOY-model

Proces coachingu przedsiębiorczości za pomocą metody TOY-model to forma pracy grupowej. W szkołach w Finlandii proces ten trwa 8 miesięcy i jest realizowany na przełomie 2 i 3 roku kształcenia. Studenci są zobligowani do podjęcia decyzji, czy podejmują praktyki zawodowe w firmach, czy też pracują nad swoim pomysłem biznesowym. W TOY-model nauczanie przedsiębiorczości odbywa się poprzez działanie, z wykorzystaniem umiejętności zawodowych nabywanych w trakcie edukacji. Uczestnicy procesu wykonują konkretne zamówienia złożone przez klientów, np. stworzenie projektu wykończenia wnętrza w przypadku architektów wnętrz. Najczęściej pracują nad swoimi pomysłami biznesowymi w kilkuosobowych zespołach. Grupa coachingowa może liczyć kil-

ka takich zespołów. Trener / coach czuwa nad pracą zespołów i moderuje spotkania grupy. Cały cykl liczy 8 spotkań, podczas których zespoły spotykają się, a uczestnicy dzielą się swoimi sukcesami i porażkami, omawiają wzajemnie swoje pomysły. Podstawowymi elementami metod TOY-model są:

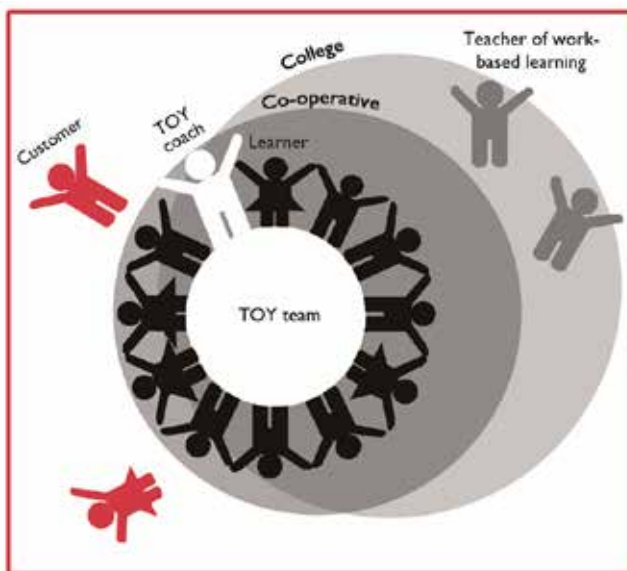
- przedsiębiorczość
- uczenie się zespołowe

- rozwijanie umiejętności zawodowych
- uczestnicy
- trening przedsiębiorczości
- coaching
- atmosfera uczenia się.

Realizowanie coachingu przedsiębiorczości za pomocą metody TOY-model niesie ze sobą wiele korzyści:

- wzajemne uczenie się na różnych poziomach: uczestnik - uczestnik, uczestnik - zespół, zespół - zespół, zespół - grupa,
- wolność w zakresie realizacji pomysłu biznesowego i wykonywanych zleceń, ale także odpowiedzialność za uczenie się – coach wspiera grupę i zespoły w trakcie procesu,
- nauka poprzez działanie – najważniejszym nauczycielem w procesie coachingu jest klient,
- nabywanie i rozwijanie odwagi biznesowej,
- jednoczesne nabywanie/rozwijanie umiejętności przedsiębiorczych i zawodowych.

Główne obszary poruszane w procesie coachingu przedsiębiorczości to: klient – jego potrzeby, sposoby dotarcia; produkt – wartości, jakie niesie ze sobą i potrzeby, jakie zaspokaja; budowanie oferty firmy; budowanie marki; marketing. Ponadto uczestnicy nabywają wiele umiejętności niezbędnych podczas prowadzenia własnej firmy: umiejętności komunikacyjne, negocjacyjne, zarządzanie sobą, wyznaczanie i realizacja celów, współpraca, kreatywność. Wszystko odbywa się w duchu zespołowego i grupowego uczenia się.

Implementacja metody TOY-model

Na kanwie doświadczeń i wiedzy zdobytej na szkoleniach w ramach projektu „ENTRETOY” powstał scenariusz 7 – dniowych warsztatów grupowych, adaptujący większość elementów metody TOY-model, skierowany do osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W kwietniu 2017 r. w Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Białymstoku zrealizowano

pierwsze warsztaty oparte o wspomnianą metodę pt. „Coaching przedsiębiorczości drogą do sukcesu. Kompleksowe przygotowanie do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej w oparciu o fińską metodę TOY-model. Entrepreneurship-based Learning”, w których wzięło udział 15 osób planujących założyć własne firmy. Podczas 7 spotkań uczestnicy mieli okazję zastanowić się nad swoimi pomysłami biznesowymi, klientami, produktami/usługami, marketingiem i sposobami dotarcia do klientów. Sesje były też doskonałą okazją do zbudowania sieci kontaktów i spojrzenia na pomysły z różnych stron. Uczestnicy chętnie dzielili się swoimi przemyśleniami na temat pozostałych idei biznesowych. Była to również doskonała okazja do omówienia obaw, jakie mają w związku z założeniem firmy. Zgodnie z duchem metody uczestnicy nie tylko dopracowali swoje pomysły biznesowe, ale także nabyli wiele umiejętności potrzebnych przy prowadzeniu własnej firmy, m. in. zarządzania sobą, współpracy, prezentacji i autoprezentacji, brania odpowiedzialności za wynik swoich działań, skutecznego komunikowania.

Osoby uczestniczące w procesie coachingu przedsiębiorczości realizowanego w oparciu o metodę TOY-model podkreślały, że spotkania pozwoliły nabrać im pewności co do swoich pomysłów biznesowych, dogłębnie je przeanalizować, a także poszerzyć perspektywę związaną z prowadzeniem własnej firmy i zbudować sieć kontaktów, która jest nieodłącznym elementem budowania przedsiębiorstwa. Uczestnicy bardzo zaangażowali się w cały proces i z ciekawością oraz otwartością uczestniczyli w sesjach, stwierdzili też, że był to czas, który pozwolił im rozwinąć ich biznesowe skrzydła.

Warto podkreślić, że metoda TOY-model daje wiele możliwości doradcom zawodowym lub trenerom przedsiębiorczości, którzy ją stosują. Pozwala ona na doskonalenie w uczestnikach umiejętności miękkich, które są tak samo istotne w prowadzeniu własnej firmy jak wiedza. Metoda TOY-model łączy i rozwija te dwa aspekty, wykorzystując przy tym konkretne narzędzia biznesowe.

**Weź przykład z tych, którym się udało
– historie osób, które rozpoczęły
działalność gospodarczą
ze środków unijnych**

Dietetyk Urszula Jaczewska

Urszula Jaczewska

◆ Skąd pomysł na prowadzoną działalność gospodarczą?

Od zawsze chciałam pracować w zawodzie, który będzie służyć ludziom. Dietetyką zafascynowałam się w liceum. Kolejnym krokiem był wybór studiów o tym kierunku, w głowie rodził się już zamysł na własną działalność.

◆ Skąd dowiedziała się Pani o możliwości skorzystania ze środków unijnych? Jak wyglądała procedura przyznania tych środków?

Po skończeniu studiów przyszedł czas na realizację moich planów. Wtedy zaczęłam szukać różnych możliwości uzyskania dofinansowania. Na stronie internetowej znalazłam wszelkie informacje na temat dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Jak wyglądała cała procedura przyznania dofinansowania? Zaczęłam oczywiście od wypełnie-

nia wniosku, który pobrałam ze strony internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Grajewie. Następnie złożyłam wypełniony formularz w PUP i czekałam na rozpatrzenie oraz wydanie decyzji. Po miesiącu otrzymałam odpowiedź, która była pozytywna. Ostatnim etapem w procesie przyznawania środków było już podpisanie umowy z Panią Dyrektorem PUP.

◆ Opis prowadzonej działalności gospodarczej

Praca w poradni dietetycznej to przede wszystkim kontakt z drugim człowiekiem. W mojej działalności liczy się pacjent. Każdy, kto decyduje się na wizytę w gabinecie, ma gwarancję najlepszej obsługi. Podczas pracy mam za zadanie nauczyć zdrowych nawyków żywieniowych, które są działaniem profilaktycznym w stosunku do chorób dietozależnych. W gabinecie uczymy się także prowadzić zdrowy styl życia. Podczas wizyt przeprowadzana jest analiza składu ciała za pomocą profesjonalnego analizato-

ra In Body 170 oraz wywiad żywieniowo-zdrowotny. Następnie zaczynam układanie spersonalizowanego jadłospisu według preferencji pacjenta, dostosowany do aktualnego stanu zdrowia.

◆ Jak wygląda Pani dzień pracy?

Jak wygląda mój dzień w pracy? Każdy jest inny. Rzeczy, które się nie zmieniają, to szklanka wody na początek dnia oraz czekanie na umówionych pacjentów. Wizyty zazwyczaj trwają do późnych godzin wieczornych. Wychodząc zawsze czuję się spełniona.

◆ Zalety prowadzenia własnej działalności

Własna działalność ma dla mnie wiele zalet. Pracuję na swoje imię i jestem pewna swoich wyników. Dzięki temu, że to „moje” czuje ciągłą motywację do rozwoju, poszerzania horyzontów. Każdy sukces jest sukcesem osobistym. To niesamowite uczucie.

◆ W jaki sposób środki unijne pomogły Pani w rozpoczęciu i prowadzeniu działalności?

Środki z dofinansowania umożliwiły mi zakup sprzętu najwyższej jakości. Dzięki dotacji mogłam

zaopatrzyć się w niezbędne materiały do pracy oraz wyposażenie gabinetu. Bez takiej możliwości trudno byłoby się wyposażyć. Są to dość wysokie koszty. Czy bez takiej pomocy zdecydowałabym się na własny gabinet? Myślę, że tak. Byłoby trudniej osiągnąć cel, jednak wiem, że byłoby warto.

◆ Plany zawodowe na przyszłość...

W niedalekiej przyszłości planuję rozszerzyć działalność. Podjąć współpracę z innymi placówkami oraz otworzyć kolejny punkt dietetyczny w innym mieście.

◆ W jaki sposób zachęciłaby Pani inne osoby do spróbowania swoich sił w prowadzeniu własnego biznesu?

Spotkałam się wiele razy z pytaniem, czy warto próbować sił w prowadzeniu własnego biznesu. Zawsze odpowiadam, że tak. Nie próbując, nie jesteśmy w stanie ocenić, czy nam wyjdzie. Nawet jeżeli się nie uda, to mamy poczucie, że zrobiliśmy wszystko, aby zrealizować nasze marzenia. Satysfakcja z otwarcia własnej działalności jest nie do opisania. Zachęcam wszystkich do podejmowania ryzyka. Kto nie ryzykuje, ten nie zyskuje.

P.P.H.U. Rafał Pajer

Pierogarnia Stary Młyn w Łomży

Rafał Pajer

◆ Skąd pomysł na prowadzoną działalność gospodarczą?

Pomysł na Pierogarnię wziął się z potrzeb rynku, na którym brakowało tego typu działalności.

◆ Skąd dowiedział się Pan o możliwości skorzystania ze środków unijnych? Jak wyglądała procedura przyznania tych środków?

Jako osoba bezrobotna szukałem możliwości zatrudnienia. Z tego powodu zarejestrowałem się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży, gdzie dowiedziałem się o możliwości dofinansowania rozpoczęcia działalności gospodarczej ze środków unijnych. Cała procedura przebiegała szybko i sprawnie, o wszystkim byłem na bieżąco informowany przez pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży. Pomoc z ich strony była szybka i konkretna.

◆ Opis prowadzonej działalności

Działalność na jaką się zdecydowałem to Pierogarnia, w której stawiamy na domowe i świeże smaki.

◆ Jak wygląda Pana dzień pracy?

Praktycznie każdy dzień pracy zaczynam od przywiezienia towaru do Restauracji. Następnie ustaliam zadania dla pracowników. Restauracja jest czynna od 10.00 do 18.00 i przez ten cały czas pomagam w kuchni bądź załatwiam sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Po zamknięciu restauracji przez około godzinę zajmuję się dokumentami.

◆ Zalety prowadzenia własnej działalności

Jestem własnym szefem i sukces zależy tylko od mojego zaangażowania.

◆ **W jaki sposób środki unijne pomogły Panu w rozpoczęciu i prowadzeniu działalności?**

Środki unijne przede wszystkim sfinansowały całe przedsięwzięcie. Bez tych pieniędzy trudno by było o cokolwiek myśleć z powodu braku finansów.

◆ **Plany zawodowe na przyszłość...**

W najbliższej przyszłości planujemy otwarcie kolejnego lokalu Pierogarni, a nawet sieci Pierogarni, być może nawet stworzenie franczyzy.

◆ **W jaki sposób zachęciłby Pan inne osoby do spróbowania swoich sił w prowadzeniu własnego biznesu?**

Osoby ambitne przekonałbym tym, że jest wiele do osiągnięcia, bo przez ciężką pracę i wytrwałość dochodzimy do postawionych sobie celów, a osiągnięcie ich jest największą nagrodą.

Stolarstwo i rękodzieło Jakub Kalski

Jakub Kalski

◆ Skąd pomysł na prowadzoną działalność gospodarczą?

W pracy najważniejsza jest pasja. A obok niej bycie otwartym na możliwości, które daje to, co nas otacza.

Nie ma lepszej pracy w życiu, niż ta, którą się naprawdę kocha. Praca z pasji, z której płynie korzyść finansowa to marzenie wielu ludzi, którzy idą do pracy na siłę, zmuszając się i czekając tylko od wypłaty do wypłaty. Ale czy pieniądze mogą być najlepszą motywacją do pracy? Bardzo w to wątpię. Nawet jeśli wynagrodzenie jest przyzwoite, to po pewnym czasie przychodzi rutyna i znika chęć precyzji w wykonywanych zadaniach. A co dopiero, kiedy zarobki są opłakane... Ja powiedziałem „dość”. Zaryzykowałem wiele, poczynawszy od niepewności, czy mi się uda z tego wyżyć i zapewnić byt rodzinie, po liczne krytyczne komentarze krewnych i znajomych.

Pomysłem stała się pasja. Pasja i miłość do drewna. Pracując z pasją, przewyciężenie kłopotów jest

o wiele łatwiejsze, niż zmuszanie się do czegoś, w co się nie wierzy. A problemy dopadną każdego, prędzej czy później.

◆ Zalety prowadzenia własnej działalności

Dzięki temu, że mam swoją firmę, sam mogę decydować o stylu swojej pracy. Nikt mnie do niczego nie zmusza, bo robię to, co lubię. Mogę pracować w dogodnym dla siebie czasie. Mogę się rozwijać i wprowadzać nowe pomysły do swoich ofert. Tak naprawdę mogę robić co chcę, a przy okazji czerpać z tego radość i jeszcze otrzymywać wynagrodzenie.

Wyzwaniem jest zrealizować wszystkie pomysły w ciągu czasu, który dziwnie się kurczy. Niezbędne jest planowanie pracy. Pójście „na żywioł” może okazać się zgubne. Przy tym pożądanym jest również kontakt z klientem. W obecnym czasie nie tylko telefonem, ale i Internetu przekazanie swoich oczekiwań i koncepcji jest bardzo ułatwione. A i klient czuje się „dopieszczony”, przez co wzrasta moja wiarygodność.

◆ Opis prowadzonej działalności

Wybrałem pracę w drewnie początkowo zaczynając od hobbistycznego toczenia misek. Są to artystyczne wyroby, mające uwydatnić piękno drewna. Dzięki swojemu nieskomplikowanemu kształtowi, miska jak nic innego, doskonale prezentuje słoje i strukturę drewna, pozwala zobaczyć więcej niż jakikolwiek inny produkt z drewna. Toczona miska uwydatnia emocje i historię, której dany kawałek był świadkiem. A to będąc przydrożną gruszą, widział nie jedno, aż w końcu jego los został przesądzony przez służby

drogowe, inny leżał dziesiątki lat w szopie, jeszcze inny był powalony przez bobry, kolejny to jabłonka ze starego sadu, następny jest czarnym dębem wydobytym z bagna. Historii jest tysiące. Nie muszą przepaść w otchłani kominka. Dlatego stają się miskami.

Po dwóch latach od pierwszej miski przyszedł czas na drobne zabawki dla dzieci. Mam dwoje, więc nie mogło się bez tego obyć. Bardzo szybko zauważyłem zapotrzebowanie na proste meble z duszą, tworzone z pasją. Tego nie znajdziesz w fabrycznych wyrobach.

Po nitce to kłębka... Drewno, piękno, miski, dzieci, zabawki, meble, firma... To wszystko się przeplata i łączy. Zamówień na meble do pokoiw dziecięcych mam taką ilość, że koniecznie muszę myśleć o dalszym rozwoju działalności. Jest w tym wielki potencjał i możliwości. Restauracje zamawiają moje miski i proszą o inne wyroby rękodzielnicze do wystroju.

◆ Skąd dowiedział się Pan o możliwości skorzystania ze środków unijnych?

Żeby rozwinąć skrzydła w stolarstwie meblowym przeszkodą stał się brak odpowiednich narzędzi i maszyn niezbędnych dla stolarza, a także środków finansowych na zakup podstawowego sprzętu stolarskiego. O możliwości uzyskania środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej dowiedziałem się z Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu. Aby je uzyskać, należało napisać szczegółowy projekt przedstawiający koncepcję swojej firmy. Już samo sumienne sporządzenie go pozwala zobaczyć, czy szanse na powodzenie są realne. Projekt musiał przejść akceptację komisji w PUP. Innymi słowy, w projekcie musiałem przekonać, że pieniądze z dotacji nie zostaną wyrzucone w błoto, lecz przyczynią się do powstania dobrze prosperującej firmy.

WWW.JACOBSSSTYLE.COM

◆ **W jaki sposób środki unijne pomogły Panu w rozpoczęciu i prowadzeniu działalności?**

Dzięki otrzymanym środkom zakupiłem podstawowe maszyny do obróbki drewna do celów stolarskich. Dziś, oprócz misek, produkuję głównie meble do pokoiw dziecięcych. Mamy mają szczególne wymagania, a masowa produkcja nie jest w stanie im sprostać. Wytwarzam meble dla ludzi z jasno określonymi potrzebami, lecz ceniącymi klasykę i funkcjonalność. Odkrywam też świat prostych drewnianych dziecięcych zabawek.

Dlatego z mojej stolarni wychodzą przeróżne rzeczy. Jak już raz człowiek zakocha się w drewnie, to nie widzi dna worka z pomysłami i możliwościami.

◆ **Plany zawodowe na przyszłość...**

W miarę upływu czasu i wykonanych projektów widzę, jak wiele jeszcze trzeba rozwinąć, ile sprzętu dokupić. Nie zamierzam się zatrzymywać w ulepszaniu i poszerzaniu oferty. Choć na razie na brak pracy nie narzekam, to ciągle myślę o czymś nowym. A i sami klienci podsuwają pomysły swoimi potrzebami. Na razie jestem jednoosobową firmą, kto wie gdzie będę za 10 lat.

**Wojewódzki Urząd Pracy
w Białymstoku**

ul. Pogodna 22, 15 -354 Białystok
tel. (85) 74 97 200, fax. (85) 74 97 209
email: sekretariat@wup.wrotapodlasia.pl

Oddział Terenowy w Łomży

ul. Nowogrodzka 1, 18-400 Łomża
tel. (86) 216-74-79, fax. (86) 216-74-79
email: biwulo@wup.wrotapodlasia.pl

Oddział Terenowy w Suwałkach

ul. Przytorowa 9B 16-400 Suwałki
tel. (87) 566 66 01, fax (87) 566 66 01
email: biwusu@wup.wrotapodlasia.pl

**Punkt Kontaktowy
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Białymstoku:**

ul. Pogodna 22
15 - 354 Białystok
tel. (85) 74 97 247
Pokój nr 02 (niski parter)
email: informacja.efs@wup.wrotapodlasia.pl